

Guidelines for Implementing Internal Educational Quality Assurance of School Administrators in Thung Kula Thong Consortium under the Secondary Educational Service Area Office Roi Et

Patcharaporn Changlek^{1*} and Jiraporn Phansawang²

¹ Master of Education, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Thailand

² Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: patcharaporn@swp.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the implementation of internal quality assurance by school administrators, (2) compare the implementation of internal quality assurance categorized by position, educational qualifications, and work experience, and (3) investigate suggestions for the internal quality assurance operations of school administrators in the Thung Kulathong Education Service Area Office under the Roi Et Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 201 administrators and teachers. The instrument used was a 5-point Likert scale questionnaire, which had a content validity value ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability value of 0.91. Data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using t-tests and one-way ANOVA. The research findings revealed that (1) the overall implementation of internal quality assurance was at a very high level, with the average values ranked from highest to lowest as follows: development of educational management plans, preparation of self-assessment reports, implementation according to development plans, internal quality assessment and verification, establishment of educational standards, and monitoring of operational results. (2) The comparison of opinions by educational qualifications and work experience revealed no significant differences; however, differences by position were found in the implementation of development plans and monitoring of operational results at the .05 significance level. (3) The recommendations included: creating an understanding of standards through training, manuals, and knowledge exchange; planning for quality development with the participation of teachers, students, parents, and the community; systematically monitoring and driving plans using meetings and online systems; developing quality assessment systems through personnel training and utilizing assessment results to improve teaching; and preparing the Self-Assessment Report (SAR) to cover all standards with systematic data collection and quality sample exchanges.

Keywords: Implementation Guidelines, Internal Educational Quality Assurance, School Administrators

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

พัชรารณ ช่างเหล็ก^{1*} และ จิราภรณ์ ผันสว่าง²

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประเทศไทย

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: patcharaporn@swp.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา (2) เปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และ (3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 62 คนและครูผู้สอนจำนวน 139 คน รวมจำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.91 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาและการติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรสร้างความเข้าใจมาตรฐานผ่านการอบรม คู่มือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนพัฒนาคุณภาพโดยมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ติดตามและขับเคลื่อนแผนอย่างเป็นระบบโดยใช้การประชุมและระบบออนไลน์ พัฒนาระบบประเมินคุณภาพด้วยการอบรมบุคลากรและใช้ผลการประเมินปรับปรุงการสอน และจัดทำ SAR ครอบคลุมทุกมาตรฐานด้วยการเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและแลกเปลี่ยนตัวอย่างคุณภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการดำเนินงาน, ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2025 JAE: Journal of Applied Education

บทนำ

การพัฒนาประเทศเป็นกระบวนการสำคัญที่ยกระดับความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยมีการศึกษาเป็นรากฐานหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และคุณธรรม รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ในหมวด 6 มาตรา 47–48 ยังระบุความสำคัญของระบบประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่มีระบบและมีกลไกการควบคุมผ่านการประเมินมาตรฐานเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคมและผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกฎหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและสร้างความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษายังมีข้อจำกัด เช่น การเน้นเอกสารมากกว่าการพัฒนาคุณภาพจริง การขาดการบูรณาการข้อมูล และบุคลากรในสถานศึกษาขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2565)

ในระดับนโยบายของประเทศ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในได้รับการกำหนดให้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ตาม กรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติ (Thailand's National Education Quality Framework: NEQF) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา เพื่อสร้างการเชื่อมโยงในคุณภาพของสถานศึกษาและส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดแนวทางและเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้สถานศึกษามีระบบติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่ชัดเจน โปร่งใส และอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยเน้นแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Evidence-based Assessment) และการบูรณาการการประกันคุณภาพเข้ากับทุกกระบวนการบริหารการศึกษา ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินและปรับปรุงพัฒนา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566) แนวนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทางการศึกษา (Sustainable Development Goal 4: SDG4) ขององค์การยูเนสโก ซึ่งมุ่งให้เกิดการศึกษาที่ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพสำหรับทุกคน ดังนั้น การพัฒนานโยบายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายทุ่งกุลาทอง จึงเป็นการตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาการศึกษาในระดับชาติ และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่ (UNESCO, 2564)

สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา 8 แห่ง ซึ่งพบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นที่ เช่น ผู้บริหารและครูมองว่าการประกันคุณภาพเป็นภาระมากกว่ากระบวนการพัฒนา ขาดความเข้าใจในความสำคัญ และการจัดทำเอกสารที่ซับซ้อนซึ่งไม่เชื่อมโยงกับการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ยังขาดทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญสนับสนุน ระบบการติดตามและประเมินผลยังขาดความต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนยังไม่เพียงพอ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2566) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาที่ขาดความรู้และความเข้าใจในการทำงาน ส่งผลให้เกิดการขาดความรัก ความเอาใจใส่ และการคิดอย่างรอบคอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีความรู้ด้านวิชาการและนำหลักธรรมประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีอาชีพ เพื่อเป็นผู้นำที่กำหนดเป้าหมาย วางแผน และเป็นแบบอย่างแก่บุคลากร (จิราภรณ์ ผันสว่าง, 2562) ความต้องการที่จำเป็นสูงสุดของสถานศึกษาอยู่ที่การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการดำเนินการตามแผนพัฒนา ซึ่งเป็นกระบวนการหลักที่เชื่อมโยงโดยตรงกับปัญหาที่พบในพื้นที่ ทั้งสามด้านนี้เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนแก้ปัญหาการขาดความเข้าใจของบุคลากร สร้างระบบเอกสารและการติดตามที่เป็นมาตรฐาน และทำให้การประกันคุณภาพการศึกษามีทิศทางชัดเจน พร้อมขับเคลื่อนไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (ปัทมญา สังขชาติ และจิราภรณ์ ผันสว่าง, 2567)

จากความเป็นมาและสถานการณ์ปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้การประกันคุณภาพจะมีกฎหมายกำหนดแต่ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองยังประสบปัญหาทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการทำงาน และทรัพยากรสนับสนุน ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในยังไม่บรรลุเป้าหมายมาตรฐานที่กำหนดไว้จากปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารยังขาดแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี เนื่องจากความสำเร็จเกิดในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในเกิดจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ดังนั้น การศึกษาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง จึงมีความจำเป็นเพราะจะช่วยผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นแนวทางของความสำเร็จ ปัญหา และแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ยกระดับคุณภาพผู้เรียน และรองรับมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 408 คน จาก 8 โรงเรียน ในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด, 2567) ข้อมูล ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2567 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 62 คน และครูผู้สอน จำนวน 139 คน รวมจำนวน 201 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 5) การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560)

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามให้อยู่ภายใต้กรอบแนวคิดแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยยึดตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ (1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา (2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (5) การติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา และ (6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แนะนำ และปรับปรุงให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนี IOC ตามสูตรของ บุญชม ศรีสะอาด พบว่า ข้อคำถามที่นำมาใช้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนในสหวิทยาเขตอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สหวิทยาเขตพระขัฒิยะวงษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน

5) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ตามแนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.91

6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ มาจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3. สมมติฐานการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน มีเห็นความคิดเห็นต่อดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือ คือแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทดลองใช้เครื่องมือ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบ Google Form เพื่อการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวางแผนการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนถึงลักษณะประชากรของกลุ่มผู้ตอบ

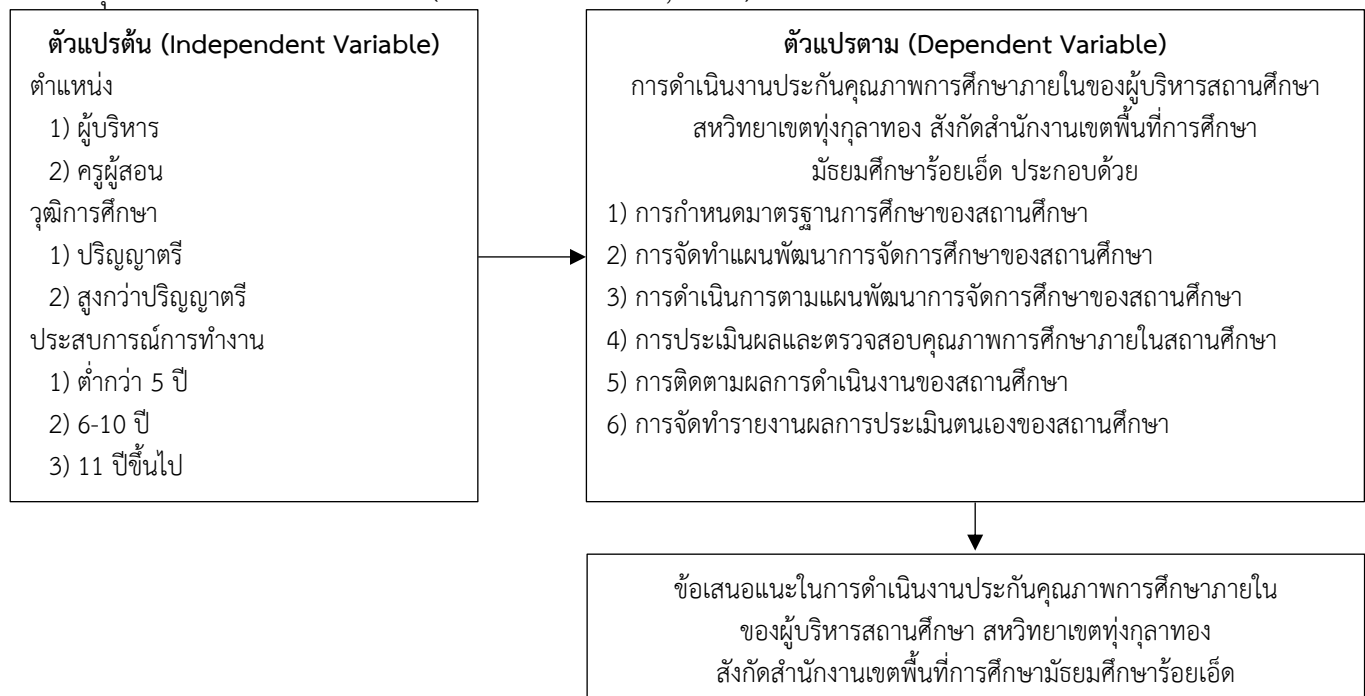
5.2 การวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยมีการวิเคราะห์ทั้งในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ (น้อยมาก-มากที่สุด) เพื่อสะท้อนระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้อย่างเป็นระบบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

5.3 การทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ตำแหน่งและวุฒิการศึกษา และ F-test (One-way ANOVA) ในการวิเคราะห์ประสบการณ์การทำงาน หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe's method เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

5.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายมุมมองและความคิดเห็นเชิงลึกของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาในงานวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยยึดตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม

ข้อ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.68	มาก	5
2	ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.79	0.47	มากที่สุด	1
3	ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.54	0.64	มากที่สุด	3
4	ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.51	0.60	มากที่สุด	4
5	ด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.46	0.77	มาก	6
6	ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.57	0.58	มากที่สุด	2
โดยรวม		4.56	0.62	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.47) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.58) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.64) ด้านการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.64) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.68) และด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.77)

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโดยรวมจำแนกตามตำแหน่ง

ความคิดเห็น	ตำแหน่ง						t	sig
	ผู้บริหาร (n=62)			ครูผู้สอน (n=139)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.47	0.23	มาก	4.47	0.23	มาก	0.140	0.889
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.79	0.28	มากที่สุด	4.79	0.21	มากที่สุด	0.019	0.985
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.46	0.31	มาก	4.57	0.28	มากที่สุด	-2.527	0.012*
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.53	0.23	มากที่สุด	4.49	0.20	มาก	1.414	0.159
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.59	0.47	มากที่สุด	4.40	0.54	มาก	2.459	0.015*
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.69	0.31	มากที่สุด	4.65	0.30	มากที่สุด	0.868	0.386
เฉลี่ยรวม	4.59	0.31	มากที่สุด	4.56	0.29	มากที่สุด	0.396	0.408

หมายเหตุ: * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตามตำแหน่งพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าระดับปริญญาตรีพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโดยรวมจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความคิดเห็น	วุฒิการศึกษา						t	sig
	ระดับปริญญาตรี (n=115)			สูงกว่าระดับปริญญาตรี(n=86)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.46	0.22	มาก	4.49	0.24	มาก	-0.905	0.367
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.80	0.21	มากที่สุด	4.78	0.26	มากที่สุด	0.572	0.568
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.56	0.29	มากที่สุด	4.52	0.31	มากที่สุด	0.851	0.396
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	4.49	0.20	มาก	4.53	0.23	มากที่สุด	-1.409	0.160
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	4.42	0.52	มาก	4.52	0.54	มากที่สุด	-1.285	0.200
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	4.66	0.29	มากที่สุด	4.66	0.33	มากที่สุด	-0.002	0.998
เฉลี่ยรวม	4.57	0.29	มากที่สุด	4.58	0.32	มากที่สุด	1.363	0.448

ตารางที่ 4. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโดยรวม

ความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.007	2	0.003	0.064	0.938
	ภายในกลุ่ม	10.401	198	0.053		
	รวม	10.408	200			
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.088	2	0.044	0.833	0.436
	ภายในกลุ่ม	10.469	198	0.053		
	รวม	10.557	200			
3. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.054	2	0.027	0.307	0.736
	ภายในกลุ่ม	17.239	198	0.087		
	รวม	17.293	200			
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.013	2	0.006	0.140	0.869
	ภายในกลุ่ม	8.826	198	0.045		
	รวม	8.839	200			
5. ด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.912	2	0.456	1.640	0.197
	ภายในกลุ่ม	55.037	198	0.278		
	รวม	55.948	200			
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.008	2	0.095	1.049	0.352
	ภายในกลุ่ม	3.846	198	0.091		
	รวม	3.854	200			

จากตารางที่ 4 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี, 6-10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามปลายเปิด โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 47.26 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นถูกจัดลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยตามประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน สรุปสาระสำคัญดังนี้ (1) ควรสร้างความเข้าใจร่วมอย่างทั่วถึงในมาตรฐานการศึกษาผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการ (2) วางแผนพัฒนาการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในทุกกระบวนการขับเคลื่อน นอกจากนี้ กลไกการกำกับดูแลต้องได้รับการยกระดับด้วย (3) ระบบการติดตามและขับเคลื่อนแผนที่เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือออนไลน์ และเพิ่มบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระในการติดตามผลอย่างใกล้ชิด ในส่วนของการประเมินคุณภาพ ควรเน้น (4) การพัฒนาความเข้าใจเกณฑ์การประเมินของบุคลากร และการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง ซึ่งต้องตามมาด้วย (5) กลไกการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนหลังการติดตาม และเปิดโอกาสให้ครูได้วิเคราะห์ผลร่วมกัน สุดท้ายคือ (6) การยกระดับคุณภาพรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ผ่านการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตัวอย่างที่ดี และการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบตลอดปีการศึกษา เพื่อให้รายงานดังกล่าวเป็นเครื่องมือวางแผนพัฒนาสถานศึกษาในปีถัดไปได้้อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถอธิบายในเชิงเหตุผลได้ว่า ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจเกิดจากความพร้อมด้านภาวะผู้นำและวัฒนธรรมการทำงาน ของสถานศึกษาในพื้นที่ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของครู และการมีโครงสร้างการบริหารที่รองรับการประกันคุณภาพอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎี ภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) (Burns, J. M., 1978) และแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) (Bryson, J. M., 2018) ทั้งสองแนวคิดเน้นบทบาทผู้บริหารในการกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ และวางกลยุทธ์เพื่อให้บุคลากรเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง หากพิจารณาบริบทของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ต้องแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงด้านมาตรฐานการศึกษาและการประเมินภายนอก ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพอย่างจริงจังเพื่อรักษาคุณภาพและความเชื่อมั่น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของผู้นำเชิงพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว เมื่อนำผลการวิจัยเปรียบเทียบกับงานศึกษาที่มีมาก่อน พบว่าสอดคล้องกับงานของ รุ่งหทัยรัตน์ วันทาพงษ์ (2564) ที่รายงานว่า สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ มีการดำเนินงานประกันคุณภาพในระดับมากที่สุดทุกด้าน กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยสะท้อนภาพว่าบริบทของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองมีความสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำและการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งนำไปสู่การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานประกันคุณภาพในพื้นที่อื่นต่อไปได้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารต่อแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อจำแนกตาม วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมความเห็นไม่แตกต่างกัน ผลลัพธ์ลักษณะนี้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการประกันคุณภาพภายในในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองมีลักษณะของ “การรับรู้ร่วม” (shared understanding) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในแนวคิดการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) โดยแนวคิดนี้ระบุว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จด้านคุณภาพจำเป็นต้องทำให้บุคลากรทุกระดับ มีความเข้าใจในเป้าหมาย วิธีการ และเกณฑ์คุณภาพในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างด้านประสบการณ์ หรือคุณวุฒิ (Evans, J. R., & Lindsay, W. M., 2020) เมื่อพิจารณาบริบทของกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง จะพบว่ามีการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การสื่อสารแนวทางปฏิบัติ การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารและหลักฐานคุณภาพ สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพแบบมีส่วนร่วม (Participatory Quality Development) ที่เน้นว่าคุณภาพเกิดขึ้นได้เมื่อทุกฝ่ายร่วมกำหนด

แบ่งปันข้อมูล และร่วมรับผิดชอบในขั้นตอนพัฒนา ส่งผลให้ด้านประสบการณ์และวุฒิการศึกษาไม่ทำแตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ ชลนุภัทร ไตรแดง (2565) พบว่า ผู้บริหารและครู ที่ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สุภารณ สันธมณี จิราภรณ์ ผันสว่าง และพระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2565) ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนหลักคิดของโครงสร้างอำนาจในองค์การศึกษา ที่ผู้บริหารย่อมมองภาพรวมเชิงนโยบายและมาตรฐานมากกว่า ขณะที่ครูมีมุมมองจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน จึงเกิดความแตกต่างด้านการรับรู้ในบางประเด็น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้ทั่วไปในงานประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวโดยสรุป การที่ครูและผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อแนวทางการประกันคุณภาพภายในไม่แตกต่างกันในหลายมิติ แสดงให้เห็นว่าระบบคุณภาพภายในของสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองดำเนินไปอย่างเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีด้านคุณภาพองค์กร และสะท้อนการทำงานร่วมกันที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกันความแตกต่างตามตำแหน่งก็เป็นสัญญาณที่ควรนำไปใช้วางแผนการสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมในประเด็นเชิงนโยบายให้มากขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารใน สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่ได้รับการเสนอส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการสร้าง “ความเข้าใจร่วม” และ “การมีส่วนร่วม” ของทุกฝ่ายในสถานศึกษา เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำคู่มือ การสื่อสารอย่างเป็นระบบ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM) ที่เน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืน (Evans, J. R., & Lindsay, W. M., 2020) การเน้นให้สถานศึกษาวางแผนพัฒนาคุณภาพโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินตนเองและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นฐาน ยังสอดคล้องกับหลักการบริหารเชิงข้อมูล (Data-driven Management) ที่ชี้ว่า การตัดสินใจที่ดีต้องตั้งอยู่บนข้อมูลจริงและการติดตามผลอย่างต่อเนื่องในระบบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ เช่น การประชุมสรุปผล การติดตามออนไลน์ และการพัฒนารายงานการประเมินตนเองอย่างเป็นระบบ (Mandinach, E. B., & Gummer, E. S., 2016) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสะท้อนบทบาทสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร โดยพบว่า ไม่ว่าครูหรือผู้บริหารจะมีวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน แต่เมื่อมีโอกาสร่วมกันในขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพ การรับรู้ร่วมจะเกิดขึ้นอย่างเท่าเทียม และช่วยขับเคลื่อนคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับ อธิยุต เดชวงษา (2567) พบว่า ผู้บริหารควรเปิดพื้นที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน วางแผนพัฒนาคุณภาพ และรวบรวมข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการที่ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมจริง กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพภายในจะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนสร้างระบบการสื่อสารที่ดี เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมคิดร่วมทำ และใช้ข้อมูลเป็นฐานในการพัฒนา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญสู่ความยั่งยืนของคุณภาพการศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง

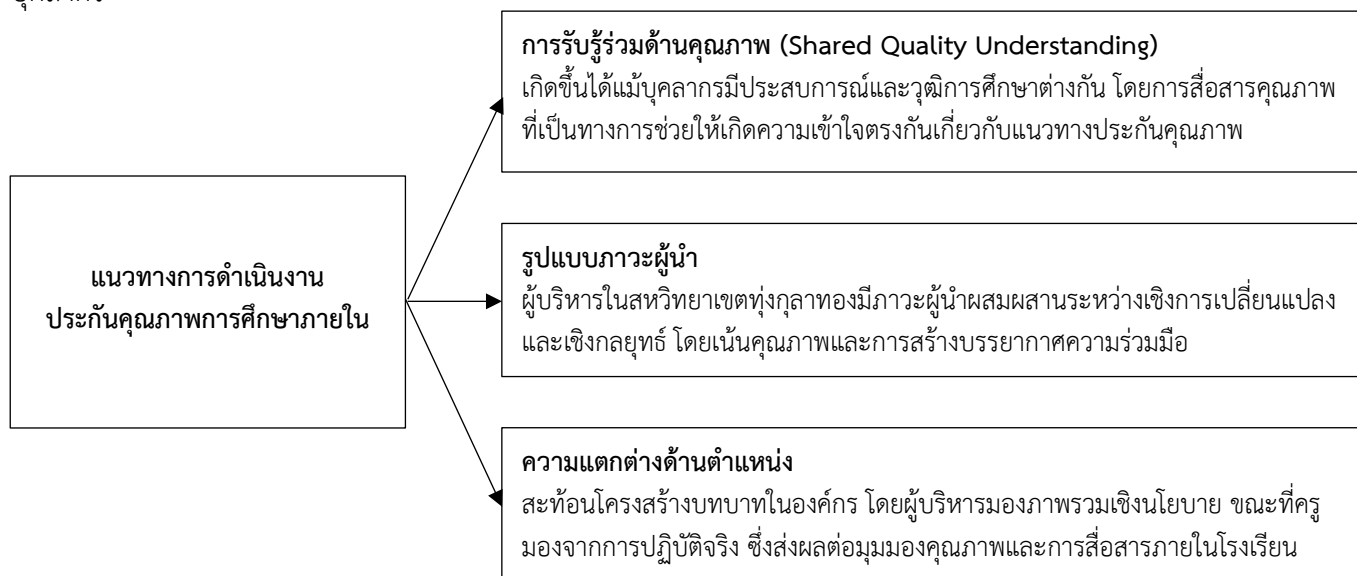
องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

1. รูปแบบ “การรับรู้ร่วมด้านคุณภาพ (Shared Quality Understanding)” เกิดขึ้นได้แม้บุคลากรมีประสบการณ์และวุฒิการศึกษาต่างกัน ผลการวิจัยยืนยันว่า เมื่อโรงเรียนมีระบบสื่อสารคุณภาพที่เป็นทางการ เช่น การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย จะทำให้ครูและผู้บริหารมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับแนวทางประกันคุณภาพ แม้จะมีพื้นฐานแตกต่างกัน

2. ผู้บริหารในพื้นที่สหวิทยาเขตทุ่งกุลาทองมีรูปแบบภาวะผู้นำผสมผสาน “เชิงการเปลี่ยนแปลงและเชิงกลยุทธ์” อย่างเด่นชัด จากข้อมูลพบว่า ผู้บริหารในพื้นที่ที่มีพฤติกรรมกรรมการบริหารที่เน้นคุณภาพ การกำหนดทิศทางชัดเจน การติดตามงานเป็นระบบ และการสร้างบรรยากาศความร่วมมือ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่าง Transformational Leadership และ Strategic Management ลักษณะนี้เป็นรูปแบบภาวะผู้นำเฉพาะพื้นที่ที่ยังไม่มีงานวิจัยได้อธิบายมาก่อน

3. ความแตกต่างด้านตำแหน่งสะท้อนโครงสร้างบทบาทในองค์กร งานวิจัย พบว่า ผู้บริหารมองภาพรวมเชิงนโยบาย ส่วนครูมองจากการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความแตกต่างเฉพาะบางประเด็น ข้อค้นพบนี้ช่วยอธิบายว่า “ความแตกต่างเชิงตำแหน่ง” เป็นตัวกำหนดมุมมองคุณภาพ และควรใช้เพื่อออกแบบแนวทางสื่อสารภายในโรงเรียนให้เหมาะกับแต่ละกลุ่มบุคลากร

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางและวางกรอบการพัฒนาเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ขณะที่ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แสดงว่าควรมีการปรับปรุงกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่าง ยกเว้น การจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สะท้อนให้เห็นถึง “ระยะห่างทางการรับรู้”

(perception gap) ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพร่วมกันในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สะท้อนให้เห็นว่า การประกันคุณภาพภายในจะมีประสิทธิภาพได้ ต้องอาศัยทั้งโครงสร้างที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การสร้างความเข้าใจมาตรฐานผ่านการอบรมและสื่อสารภายในอย่างเป็นระบบช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน การใช้ข้อมูลเป็นฐาน (data-driven) ในการวางแผนและประเมินผลช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนางานได้ตรงจุด การติดตามผลจำเป็นต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและโปร่งใส เพื่อให้ครูมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน การยกระดับคุณภาพรายงานการประเมินตนเองควรทำผ่านการพัฒนาเครื่องมือ เก็บข้อมูลตลอดปี และแลกเปลี่ยนตัวอย่างที่ดีระหว่างโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ดและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการพัฒนาในด้านนี้อย่างเร่งด่วน เพื่อส่งเสริมและยกระดับประสิทธิภาพการติดตามผลการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ขอเสนอแนวทางเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 สนับสนุนการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและครูในด้านการติดตามและประเมินผล เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคและเครื่องมือการติดตามผลที่ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1.2 จัดตั้งระบบติดตามและรายงานผลที่เป็นมาตรฐานและใช้งานสะดวก โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสื่อสารผล เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและความแม่นยำในการติดตาม

1.3 ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมการติดตามผลภายในองค์กร โดยกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน

1.4 จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการติดตามผลและประเมินผล เพื่อให้สถานศึกษามีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือในการดำเนินการ การดำเนินนโยบายเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งกุลาทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด มีความก้าวหน้าในหลายด้าน อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเสนอแนวทางการศึกษาต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินและติดตามผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในด้านการติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสถานศึกษา การศึกษานี้สามารถดำเนินการในรูปแบบงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนากระบวนการประเมินให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิเคราะห์พหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างบูรณาการ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยเชิงระบบและบริบทที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้นจาก

<https://www.moe.go.th/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%87->

[%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%93%E0%B8%A0/](https://www.moe.go.th/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%93%E0%B8%A0/).

_____. (2563). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นจาก

<https://www.moe.go.th/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A->

[%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-%E0%B8%9E-%E0%B8%A8-2542/](https://www.moe.go.th/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%AB%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4-%E0%B8%9E-%E0%B8%A8-2542/).

_____. (2565). *กรอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติ (NEQF)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2562). *ผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชลนุภัทร ไตรแดง. (2565). *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเมืองบางปู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ธีรยุทธ เดชวงษา. (2567). *การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปัทมญา สังขตริ และ จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2567). *แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. *วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์*, 9(2), 1-11.

รุ่งหทัยรัตน์ วันทาพง. (2564). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์*. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. (2566). *รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี พ.ศ. 2566*. ร้อยเอ็ด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.

_____. (2567). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2567*. ร้อยเอ็ด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2565). *รายงานประจำปี 2565*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

_____. (2566). *กรอบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สุภาภรณ์ สังขมณี, จิราภรณ์ ผันสว่าง และ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2565). *การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลพบุรี*. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 492-506.

Bryson, J. M. (2018). *Strategic planning for public and nonprofit organizations*. (5th ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.

- Evans, J. R., & Lindsay, W. M. (2020). *Managing for quality and performance excellence*. (12th ed.). Boston: Cengage Learning.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Mandinach, E. B., & Gummer, E. S. (2016). *Data literacy for educators: Making it count in teacher preparation and practice*. New York: Teachers College Press.
- UNESCO. (2564). *Education for Sustainable Development: Towards Achieving SDG4*. Paris: UNESCO.